

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

WINTER 2023 www.nvwa.eu

1969

2023

BESTUUR

Voorzitter	<i>Ferry van Jaarsveld</i>	Papendrecht	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>Pieter Bieren</i>	Arkel	secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	w.hoogkamer1@upcmail.nl
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	nelwelschen@outlook.com
Bestuurslid	<i>Jopie Zwartbol</i>	Alblasserdam	Jzwartbol857@gmail.com
Bestuurslid	<i>Linda Manz</i>	Papendrecht	lindamanz1@hotmail.com

NVWA ONLINE

Website www.nvwa.eu
Mail info@nvwa.eu

INLEVERDATA KOPIJ

Voorjaarsnummer 1 maart 2024
Zomernummer 1 juni 2024
Herfstnummer 1 september 2024
Winternummer 15 november 2024

CONTRIBUTIES

Ledenadministratie: Aan- en afmeldingen van het lidmaatschap of adreswijzigingen doorgeven via ledenadministratie@nvwa.eu of schriftelijk via Postbus 171, 3350 AD Papendrecht.
De contributie per jaar is €17,50. Voor jeugdleden tot 18 jaar is dit € 7,50, over te maken op bankrekening NL60 INGB 0001 9974 31 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, Papendrecht.
U kunt hier ook extra doneren.
De vereniging is een IVN afdeling. Voor €12,00 extra bent u ook IVN lid.

Voor alle andere betalingen aan de vereniging is betaalbankrekening NL85 RABO 0113 0630 83 NVWA te Papendrecht beschikbaar.

De vereniging is een ANBI instelling, RSIN: 803497180. Giften aan de NVWA zijn daarom voor de vereniging belastingvrij.

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging heeft ten doel: *Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het gezamenlijk beleven daarvan.*

Zij is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40321641. Postbus 171 3350 AD Papendrecht.
Adres: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht in het Streeknatuurcentrum.

COLOFON

‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende verenigingsblad.

Redactie: Tom Kalkman, Dick Markesteijn en Linda Manz.
Redactieadres: redactieonzewaard@nvwa.eu
Opmaak en druk: Vanderperk Groep
Oplage 625
Tekening voorkant Ruigbootbuizerd door Piet van Meerkerk

INHOUD WINTER 2023

3	Van de voorzitter	8	Lezingen NVWA 1e helft 2024	14	Straatwolfsmelk en Tuinwolfsmelk
4	Financiële jaaroverzicht	9	Verslag ringwerk Boerenzwaluw 2023		
5	Uitnodiging jaarvergadering				
6	Verslag jaarvergadering 2023	12	Telling nestkasten Alblasserbos 2023		
7	Planten- en Insecten werkgroep				

Van de voorzitter (Jaaroverzicht)

Nog even wachten en we laten 2023 weer achter ons en beginnen aan een nieuw jaar met nieuwe kansen en ronden.

Op deze manier hopen we dat het in het Streeknatuurcentrum weer erg druk gaat worden met leerlingen, bezoekers en mensen die een cursus en/of excursie bij ons komen volgen. Ook hopen we natuurlijk dat het weer een levend en bruisend centrum zal worden waar je naar toe geweest moet zijn als je uit de Alblaswaard komt. Om dit aan te kunnen pakken, hebben we een nieuwe visie nodig en misschien wel een nieuwe idee. Door de verschillende werkgroepen wordt het centrum nu gebruikt voor lezingen en informatieavonden, maar er worden ook vele vergaderingen gehouden. Misschien dat dit ook in de toekomst meer aangeboden kan worden. Een centrum waar je in de natuur vergadert (en het liefst ook over natuur natuurlijk).

Op **27 maart 2024** is er dan ook weer de algemene ledenvergadering. Er zijn met deze vergadering toch altijd zaken die benoemd worden en waar goedkeuring vanuit de leden nodig is. Wel zal deze ledenavond er iets anders uit zien dan normaal! Ik zal dan ook graag een beroep willen doen op alle leden om mee te denken over het centrum en hoe wij het voor ons zien. Op 27 maart 2024 leg ik dan ook graag uit hoe wij dit voor ons zien.

Een terugblik op 2023 is dan ook altijd erg leerzaam. Hoe deden wij het afgelopen jaar en hoe kunnen we dit anders aanpakken in 2024? Is dit wel nodig of gaat het prima zo?

Als bestuur hadden we laatst collega's op bezoek uit de Krimpenerwaard. Ook zij zetten zich keihard in voor de natuur, educatie en adviezen. We gingen met elkaar

Openingstijden Streeknatuurcentrum

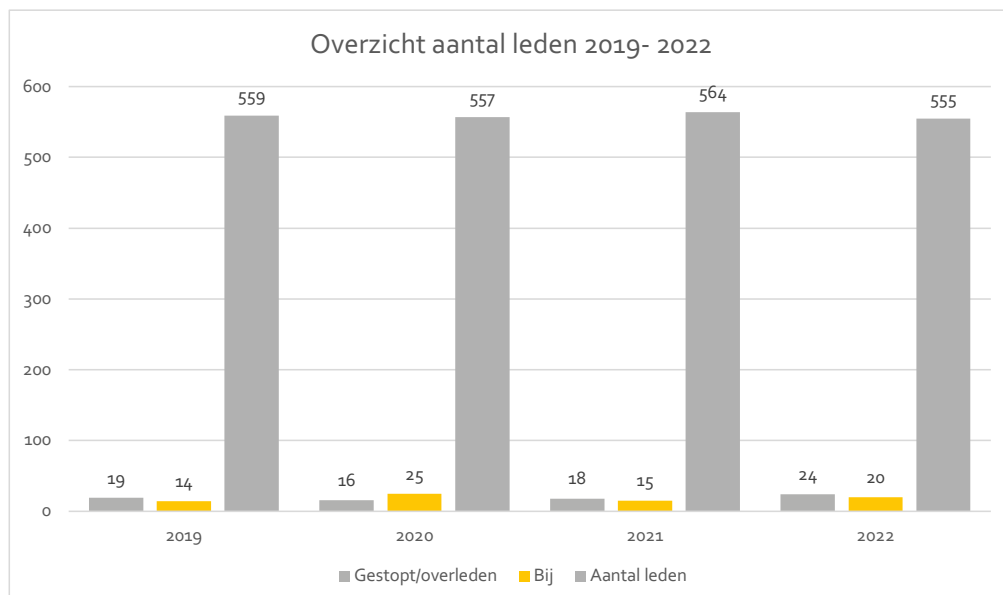
Het Streeknatuurcentrum is tot nader order geopend op:
Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur
Op 23 en 30 december is het SNC gesloten.

Het bestuur

in gesprek en daardoor kwamen we er achter dat hun ledenaantal ieder jaar groeit. Helaas merken wij het tegenovergestelde bij onze vereniging.

Dit zijn bijvoorbeeld zaken waar wij als vereniging goed naar moeten kijken om te zien hoe we weer aan meer leden kunnen komen. Een optie is dan ook om Onze Waard te verspreiden op andere locaties dan alleen maar onze eigen leden. Denk bijvoorbeeld aan tandartsen of huisartsenpraktijken. Hier zitten mogelijk veel van onze toekomstige leden tussen.

Onze werkgroepen hebben daarentegen het afgelopen jaar weer hun best gedaan met de verschillende projecten die ze hebben opgepakt. Zo heeft de weidevogelwerkgroep helaas minder nesten (350) gevonden dan het afgelopen jaar. Ook vinden ze het jammer voor de kievit dat in de toekomst de maisvelden vervangen zullen worden door grasland. De vogelwerkgroep kijkt hier dan weer anders tegenaan. Ook moest een aantal van de vrijwilligers uit de weidevogelwerkgroep vroeg hun bed uit om met de tijd mee te gaan en nesten te tellen met een drone. Tussen 7:00 en 9:00 was het dan ook de ideale tijd om hiermee te gaan vliegen.

De vogelwerkgroep is weer erg druk bezig geweest met het tellen en monitoren van de vogels op Kinderdijk. Helaas hadden ook zij dit jaar minder succes met de broedparen Purperreigers. Ook zien ze dat het beheer steeds minder goed uitgevoerd wordt, wat invloed heeft op de flora en fauna in dit gebied. Ook de vogelwerkgroep gaat met zijn tijd mee en gebruikt een drone om vogelnesten te tellen die in het riet verstopt zitten. Voor het nieuwe jaar is dan ook het idee om een zogeheten 1001 soortendag te organiseren voor het aankomende jaar. Dit is natuurlijk een super goed idee en dit zal ook zeker bijdragen aan het aantal nieuwe leden. Ook zullen bewoners van de Alblasserwaard meer kennis opdoen op zo'n dag over flora en fauna.

De werkgroep lezingen heeft zich het afgelopen jaar weer hard gemaakt voor een mooi en divers palet aan sprekers. De lezing van Harm Blom (boswachter uit de Biesbosch) was een groot succes met vele geïnteresseerden. Ook voor het volgend jaar staan er mooie sprekers op de lijst zoals: Leen den Ouden over natuurvriendelijk tuinieren (januari), Albert de Jong over wadvogels (februari) en onder andere Astrid Kant (april) die ons wat meer komt vertellen over (hoe kan het ook anders) de Grutto.

De werkgroep Educatie heeft ook niet stilgezeten in het afgelopen jaar. Helaas waren de 3000 kinderen van de tijd voor het coronatijdperk er niet, maar dit gaat hoogstwaarschijnlijk veranderen. Met de komst van een aantal nieuwe vrijwilligers en met de kennis van de vrijwilligers die langer werkzaam zijn, moet het vast goedkomen in 2024.

De werkgroep planologie is druk bezig met het beschermen van onze Waard en wordt daardoor vaak betrokken bij projecten die spelen in ons gebied. In Alblasserdam ligt een stukje buitendijks griend waar vele vogels en andere dieren beschutting zoeken. Het idee was om dit te bebouwen. De werkgroep planologie heeft in een rapport hiertegen geprotesteerd. In januari 2024 wordt in Alblasserdam de omgevingsvisie vastgesteld. We weten dan hoe het buitendijks griend in deze visie is opgenomen. Het rapport van de NVWA wordt daarbij zeer serieus genomen.

Ook in Hardinxveld Giesendam wil een partij hier een zogeheten zonnepanelenpark aanleggen. De werkgroep is hier natuurlijk niet over te spreken; ze zijn druk bezig om te bekijken wat de mogelijkheden hiervoor zijn.

De knotploeg heeft in 2023 in de gebieden waar zij werken weer toonbaar gemaakt en natuurlijk ook weer een stuk veiliger. Er is gesnoeid, geknot, versnipperd en er zijn bomen in blokken gehakt om te verkopen als brandhout. Het onderhoud van het terrein zit er weer aan te komen zodat de auto's straks weer netjes geparkeerd kunnen worden zonder dat we wegzakken in het bos.

Kramsvogel (foto: Sjoerd Swierstra)

Het bestuur wenst iedereen alvast een goede en hopelijk ouderwets koude winter en niet te vergeten een fijne kerst en een goed en veilig nieuwjaar toe! Graag zien we dan ook alle leden weer terug op onze algemene ledenvergadering op 27 maart 2024. Het zal een ledenvergadering worden in een nieuw jasje!

Het Financiële jaaroverzicht

In de bestuursvergadering van juli 2023 heeft het bestuur op voorstel van de nieuwe penningmeester de financiën van de vereniging nog eens op een rijtje gezet. Besloten is om het aantal bankrekeningen te beperken, dit in verband met de oplopende bankkosten. De vereniging kent nu twee spaarrekeningen. Verder een ledencontributie-rekening en een rekeningcourant voor de algemene verenigingsfinanciën. En twee specifieke rekeningen voor de weidevogelwerkgroep en voor de knotgroep de Kievit.

Ondanks de stijgende inflatie proberen we de uitgaven beperkt te houden en de inkomsten gelijk te houden waardoor we het jaar 2023 met zwarte cijfers kunnen eindigen. De prijzen in het Streeknatuurcentrum zijn per 1 mei verhoogd in verband met de stijgende kosten. Het is jammer dat we het Streeknatuurcentrum niet vaker open kunnen stellen voor het publiek. Gelukkig zijn de energiekosten minder hoog gestegen dan aanvankelijk werd gedacht.

Nieuw is dat het bestuur voorafgaand aan het nieuwe kalenderjaar een begroting vaststelt. De jaarlijkse verantwoording van het (financiële) beleid blijft tijdens de ledenvergadering op de laatste woensdag van maart. Aan het eind van 2023 neemt Wout van Bezouwen afscheid als administrateur van de vereniging. We danken Wout voor zijn grote inzet in de afgelopen 10 jaar. We zoeken naar een opvolger voor Wout.

De begroting 2024 voor de vereniging is als volgt:

Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard"

Staat van Baten en Lasten

BATEN 2023		Begroting 2024	Begroting 2023	LASTEN 2023		Begroting 2024	Begroting 2023
Vereniging	Contributie Leden	€ 10.000	€ 10.000	Vereniging	Algemene kosten	€ 2.000	€ 1.350
	Donaties	€ 2.000	€ 1.600		Bankkosten	€ 700	€ 600
	Diverse vergoedingen	€ 200	€ 192		Blad "Onze Waard"	€ 10.000	€ 10.000
	werkgroepen	€ 9.000	€ 5.250		PR/Marketing/Website	€ 3.000	€ 1.200
	Rente bank	€ 25	€ 3	Streeknatuur-centrum	Oasen, gemeente en waterschap	€ 500	€ 350
Streeknatuur-centrum	Verhuur SNC	€ 1.300	€ 1.300		Eneco	€ 5.000	€ 2.500
	Horeca omzet	€ 10.000	€ 10.000		Onderhoud SNC	€ 500	€ 800
Terreinen					Verzekering	€ 2.700	€ 4.000
	Bleskensgraaf Geerweg	€ 1.630	€ 1.630		Horeca inkoop	€ 5.000	€ 5.000
	Stambos	€ -	€ -	Terreinen	Erpacht Matenaweg 1	€ 1.700	€ 200
	t Eilandje	€ -	€ -				
Totaal Baten		€ 34.155	€ 29.975	Onvoorzien	Diversen	€ 900	€ 3.012
				Totaal Lasten		€ 32.000	€ 29.012

Uitnodiging voor de Jaarvergadering op 27 maart 2024

Het bestuur van de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" nodigt u van harte uit tot het bijwonen van de

Algemene Vergadering (Jaarvergadering)

die gehouden wordt op 27 maart 2024 om 20:00 uur in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

AGENDA:

1. Opening en mededelingen
 2. Jaarverslag 2023, zie Onze Waard nr. 4/2023
 3. Financiën
 4. Bestuursverkiezing (als er bestuursleden zijn die aftreden)
 5. Terugblik 2023 en toekomst 2024
 6. Nieuwe commissie 2024-2026
 7. Rondvraag
- Pauze
8. Lezing

Molen de Vriendschap in 2012 (foto: Sjoerd Swierstra)

Verslag van de jaarlijkse ledenvergadering van de NVWA

op woensdag 29 maart 2023, gehouden in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

Aanwezigen:

bestuursleden Jopie Zwartbol, Ferry van Jaarsveld, Wim Hoogkamer, Sjoerd Swierstra (penningmeester), Sjoerd Veerman (voorzitter) en Pieter Bieren (secretaris), tevens 36 leden.

Met kennisgeving afwezig: Miriam Vermeij

1. Opening en mededelingen

De voorzitter heet iedereen welkom en opent de vergadering.

De voorzitter staat even stil bij het feit dat twee leden van de vereniging in 2022 zijn overleden; Leo Clements en Jan van Es

2. Verslag van de Algemene Vergadering 30 maart 2022

De notulen worden vastgesteld, er zijn geen vragen

3. Jaarverslag 2022

Er zijn geen vragen over het jaarverslag.

4. Financieel verslag en begroting

4a. Jaarrekening 2022

De voorzitter licht toe: Er is een afname van ca. 9000 euro per jaar in de afgelopen twee jaren, voornamelijk door gemiste omzet vanwege corona-maatregelen. Toch is er nog voldoende financiële buffer. Daarnaast is de vereniging eigenaar van het bosperceel in het Alblasserbos en een weideperceel aan de Geerweg. Ook de hoeveelheid zonnepanelen op het streekcentrum is in 2022 uitgebreid.

De penningmeester geeft aan de waarde van het weideperceel langs de Geerweg nog wat te laag is ingeschat. Ad Kooij vraagt of het bestuur de urgentie ziet om snel weer een nieuwe beheerder aan te stellen. Theo Bakker doet de suggestie om de werkplek aan te melden bij UWV waar een wachtlijst is van personen die een werkplek zoeken. Het bestuur gaat dit mee nemen in de overwegingen bij een nieuwe beheerder. Op dit moment draait de bar en het gebouwbeheer op vrijwilligers en voor een volledig betaalde functie is de omzet te laag.

4b. Verslag kascontrolecommissie 2022.

De kascontrole is uitgevoerd door André Hoornstra en Jacques Verhagen. André heeft Ferry van Jaarsveld vervangen, omdat die in de loop van 2022 is toegetreden als bestuurslid en daarom uit de kascontrolecommissie ging. Jacques geeft een korte toelichting. De voorzitter vraagt

de vergadering om het bestuur décharge te verlenen voor het gevoerde beleid. De leden gaan hiermee akkoord.

4c. Benoeming kascontrolecommissie 2023

Voor de kascontrolecommissie 2023 zijn benoemd Aart Clements en André Hoornstra.

4d. Begroting 2023

Kosten van energie zijn fors toegenomen, evenals kosten drukwerk en verzenden van Onze Waard.

Naar aanleiding van inflatie en toenemende kosten vragen verschillende aanwezige leden om te overwegen de contributie te verhogen naar 20 euro of 22,50 euro. In het verleden is hier altijd terughoudend mee omgegaan om zoveel mogelijk leden te behouden, die mogelijk zouden opzeggen. Na een peiling blijkt wel een ruime meerderheid van de aanwezigen (30 van de 42) voor een contributieverhoging te zijn. Het bestuur neemt deze signalering mee in de overweging om in 2024 een contributieverhoging door te voeren.

Theo Bakker vraagt of het een verplicht uitgangspunt is dat actieve werkgroepleden ook lid zijn van de vereniging. De voorzitter geeft aan dat dit vanzelfsprekend zou moeten zijn en dat het overgrote deel ook gewoon lid is of wordt, maar dat het geen verplichting is voor mensen die activiteiten binnen een werkgroep doen.

5. Verkiezing /aftreden bestuursleden

Aftredend en niet herkiesbaar is de penningmeester Sjoerd Swierstra. Hij wordt bedankt voor zijn inspanningen door de voorzitter.

Als nieuwe penningmeester wordt voorgesteld de huidige voorzitter Sjoerd Veerman. De leden gaan unaniem akkoord met zijn benoeming.

Als nieuwe voorzitter wordt voorgesteld huidig bestuurslid Ferry van Jaarsveld. De leden gaan unaniem akkoord met zijn benoeming.

Als nieuw bestuurslid wordt voorgesteld Linda Manz. De leden gaan unaniem akkoord met haar benoeming.

5a. Erelid

Wim Hoogkamer wordt benoemd als erelid van de vereniging en ontvangt een oorkonde van de voorzitter. Wim is al vele jaren actief binnen de knotgroep, binnen het bestuur en in het gebouwbeheer.

6. Rondvraag

Aart Clements vraagt aandacht voor stichting verantwoord varen binnenwateren Alblasserwaard. Deze komt op voor incidenten van o.a. te hard varen en het schaden van natuurwaarden door varenden.

Jan Andeweg vraagt hoe het zit met ANBI-status. De Natuur-en Vogelwacht heeft die en het nummer is te vinden op de website.

Er wordt ook nog gevraagd naar de rol van de vereniging bij de Slingerlandse plassen. De voorzitter geeft een toelichting. Sjoerd Veerman is vanuit de Natuur en Vogelwacht betrokken bij de opgerichte stichting, maar de knotgroep doet nog niet mee in het uitvoerende beheer. Belangrijkste ontwikkelingen zijn het verkrijgen van vertrouwen om het beschikbare geld in te kunnen en mogen zetten voor beheer en ontwikkeling van het gebied.

PAUZE

7. Vertoning van natuurbeelden door Hendrik Jan van Dijk

8. Sluiting

Om ca. 22:00 uur is de ledenvergadering afgelopen.

Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG)

door Bram van Vliet

De winter is een rustige tijd voor planten en insecten, maar in de najaarsvergadering hebben we besloten om ook in de winter regelmatig iets te organiseren. Het zullen dan 'brede' excursies worden met aandacht voor alles wat de natuur te bieden heeft.

Het doel van deze excursies wordt kort van tevoren vastgesteld en hangt af van wat er op dat moment te zien is. Mossen zullen zeker ook de aandacht krijgen, zoals bijvoorbeeld het Boompjesmos.

Alleen de data liggen vast.

Komende activiteiten:

Op **woensdag 27 december** is de traditionele eindejaarsplantenjacht. We starten om 10:30 uur bij station Baanhoek in Sliedrecht en we proberen in een uur tijd zoveel mogelijk bloeiende planten te vinden.

Tussen kerst en oud-en-nieuw kun je ook individueel meedoen. Kijk hiervoor op de site van Floron (<https://www.floron.nl/Actueel/Activiteitenagenda/start-eindejaars-plantenjacht>).

Op **vrijdag 5 januari 2024** is de nieuwjaarsbijeenkomst. Leden van de werkgroep laten dia's zien over uiteenlopende onderwerpen. Start om 19:30 uur in het Streeknatuurcentrum.

Op **zaterdag 13 januari en 3 februari** zijn de winterexcursies, de bestemming wordt kort van tevoren bepaald. Informatie en aanmelden bij de coördinator: acvanvliet@hetnet.nl.

Op **woensdag 14 februari** is de voorjaarsbijeenkomst, de plannen voor het komend seizoen worden kort van tevoren gesmeed. Aanvang 19:30 uur in het Streeknatuurcentrum.

Boompjesmos

Overzicht lezingen 1e helft 2024

Voor de eerste maanden van 2024 staan er weer een aantal leuke en interessante lezingen op de planning. De lezingen vinden plaats in het Streeknatuurcentrum van de Natuur- en vogelwacht Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht. Aanvang van de lezingen: 19.45 uur; inloop vanaf 19.30 uur. De toegangsprijs is € 2,50.

18 januari 2024: Natuurvriendelijk tuinieren door dhr. Leen den Ouden.

Praktisch dagelijks berichten de krant, TV en media over hoe slecht het met de wereld en de natuur gaat. De insecten die tot 70% zijn verminderd. Soorten die praktisch niet meer voorkomen.

Dat geldt ook voor plantenpopulaties en dieregroepen zoals kikkers en andere amfibieën.

Als u een tuin hebt kunt u er wezenlijk iets aan doen. Elke tuin kan een klein stukje natuur erbij zijn. Dhr. Den Ouden wilt u vertellen waarop u kunt letten bij de inrichting of wijziging in uw tuin.

Hij wijst daarbij op het belang van kennis en begrip van de diverse diersoorten zoals ze in tuinen kunnen voorkomen. Elke dieregroep heeft eisen inzake voedsel, voortplanting en veiligheid.

Als u wordt aangestoken op die avond, kunt u gratis advies krijgen, alleen de kilometers buiten Papendrecht moet u betalen. Dit advies eindigt in een schets van de tuin, waarmee u aan de slag kunt gaan.

15 februari 2024: Wadvogels van de toendra tot aan Zuid-Afrika door Albert de Jong.

Vogeltrek is een van de meest fascinerende natuurverschijnselen. Neem nu de indrukwekkende tocht van de Rosse grutto, die vanaf het Arctisch gebied een non-stop vlucht van vijfduizend kilometer naar de Nederlandse Waddenzee maakt. Om vervolgens door te vliegen naar West-Afrika, en daar te overwinteren. Ieder jaar trekken miljoenen wadvogels heen en weer tussen hun broedgebieden en de winterplekken in West-Europa en Afrika. Langs deze route, die ook wel "flyway" wordt genoemd, worden ze 's winters geteld om na te gaan hoe groot de

populaties zijn en waar deze vogels in de problemen komen.

Albert de Jong (Sliedrecht, 1988) begon via de jeugdexcursies van de NVWA met vogels kijken en werkt tegenwoordig bij Sovon Vogelonderzoek Nederland. Hij ging in januari 2020 en 2023 naar Mauritanië om daar steltlopers te tellen. Aan de hand van foto's vertelt hij over deze expeditie, de uitkomsten van de tellingen en de verhalen die bij trekvogels horen. Deze tellingen worden overigens gecombineerd met watervogeltellingen in Europa, en deze worden ook in het binnenland gedaan en waarvoor ook vogeltellers actief zijn in de Alblasserwaard.

Op **woensdagavond 27 maart 2024** is de jaarlijkse ledenvergadering.

Gebruikelijk is dat er na de pauze een presentatie wordt gegeven.

Deze keer zal dit een andere vorm hebben.

Nadere informatie volgt op de website. Zowel leden als niet-leden zijn welkom.

18 april 2024: Grutto's door Astrid Kant

Meer informatie volgt in het voorjaarsnummer. In ieder geval wordt de lezing nu alvast aanbevolen.

Tellen in de Waddenzee

Grutto

Boerenzwaluw

Verslag ringwerk Boerenzwaluw 2023 (RAS project)

tekst Ad Kooij

Hoewel ik al eerder iets schreef over het (RAS)project Boerenzwaluw, lijkt het me niet verkeerd om nogmaals het doel en de manier waarop onder de aandacht te brengen.

De onderstaande informatie komt van: <https://vogeltrekstation.nl/pages/boerenzwaluw>

Ringen van de Boerenzwaluw

Het project 'Boerenzwaluw' probeert meer gegevens over de soort te krijgen door het ringen van de Boerenzwaluw. Het is erkend als: Euring Swallow Project.

Deze prachtige vogel verschijnt vroeg in de lente en is altijd in de buurt van mensen te vinden.

Het aantal Boerenzwaluwen neemt in Nederland echter gestaag af. Dit komt door een afname van kleine boerderijen en schuren door de opkomst van de bio-industrie. De bekende oorzaken zijn natte polders met hoge biodiversiteit die plaatsmaken voor drooggemalen grasvelden.

Onderzoeksvragen

Het project wil de goede- en minder goede broedgebieden in kaart brengen en op welke wijze het aantal Boerenzwaluwen toe- of afneemt.

Het project probeert de volgende vragen beantwoord te krijgen:

- Is er verschil in reproductie in de diverse regio's en habitats?
- Is er verschil in overleving in de diverse regio's en habitats?
- Hoe groot is de jaarlijkse toe- of afname van het aantal broedparen in de diverse regio's?
- Waar bevinden zich gezonde, waar afnemende populaties?
- Hoe is de dispersie van de jonge vogels?
- Hoe groot is de plaatstrouw in de diverse regio's?

Om dit in kaart te brengen is onder andere het RAS project Boerenzwaluw van groot belang.

Op de site [Vogeltrekstation.nl](https://vogeltrekstation.nl) staat ook het doel van het algemene ringproject beschreven.

Het project Retrapping Adults for Survival

Het Vogeltrekstation startte het ringproject Retrapping Adults for Survival (RAS) in 1998 en meet vooral de overleving van Nederlandse broedvogels. Het is weliswaar gestart in 1998, maar ook eerdere gegevens zijn eraan toegevoegd.

Boerenzwaluw (foto: Rick Dekker)

Boerenzwaluw (foto: Ad Kooij)

Het doel van het project is om zoveel mogelijk waarnemen en terugvangsten van één vogelsoort binnen een vastomlijnd gebied vast te leggen. Hiermee worden de overlevingskansen van veel vogelsoorten gevolgd.

Het ringen voor het project vindt vooral in het broedseizoen plaats. Vooral volwassen vogels worden geringd, maar ook jonge vogels in het nest. Een deel ervan keert vaak terug naar hetzelfde gebied. Als er veel broedvogels plaatstrouw zijn, geeft dit een goede gelegenheid voor ringen en terugvangsten. Aan de hand van deze gegevens kunnen de overlevingskansen goed gemeten en gevolgd worden.

Het ringen van de Boerenzwaluw in de Alblasserwaard door de NVWA

Sinds het jaar van de Boerenzwaluw in 2011 doen we mee met dit project.

Helaas is landelijk gezien de belangstelling tanende zodat het benodigde aantal vangsten / geringde pulen niet meer toereikend is om goede berekeningen te maken over demografische zaken. In 2022 zijn in totaal 6610 vogels geringd in Nederland. In 2020 waren dat er nog ruim 9500.

Ook wij halen het aantal pulen niet meer die we in de beginjaren ringden. Drie goede locaties zijn weggefallen waardoor het aantal bijna gehalveerd is.

Maar we doen ons best! En we houden ons nog steeds aanbevolen voor een mooie plek / tip in het westen van de Alblasserwaard.

Deelnemers krijgen na het seizoen een verslag en ook alle terugmeldingen van vogels geringd op het betreffende adres worden doorgestuurd.

Over de beginjaren heeft Roel Meyer een PowerPoint-presentatie gemaakt. In deze jaren hielden we alle gegevens nauwkeurig bij. Uitgebreid wordt er ingegaan op het aantal nesten, eieren, geslaagd/mislukt broedsel, tweede broedsel, vangsten/ringen pulen en adulten enz.

Het ringen (foto: Ad Kooij)

Helaas is dit de laatste jaren minder goed gebeurd waardoor vergelijking niet mogelijk is. We willen het komend jaar weer extra aandacht geven. Denk aan het aantal eieren, geringde jongen, uitgevlogen jongen, mislukt nest, tweede broedsel enz.

In Limosa 96.3 – 2023 is een uitgebreid artikel verschenen: "privé leven van de Boerenzwaluw onder het vergrootglas" (Spierenburg et al).

Door middel van zeer intensief waarnemen en het gebruik van kleurringen en vele films/foto's werden zeer interessante gegevens verzameld.

Het gaat om nest-partnertrouw bij tweede legsel, mannetjes die meerdere vrouwtjes hebben en nestresultaat per leeftijd oudervogel(s).

Limosa, en andere natuurbladen, liggen ter inzage in ons streekcentrum.

Resultaten in 2023

In 2023 ringden we op 5 locaties de jonge vogels. Op 4 locaties hebben we met wisselend succes met mistnet-

ten volwassen vogels gevangen.

Helaas zijn op één boerderij alle zwaluwen in de grote stal gaan broeden, waardoor het vangen van adulten niet meer mogelijk is. Tot dit jaar broedden er ook een aantal in een kleine inpandige ruimte aan de grote stal, maar er waren dit jaar geen nesten meer bezet. De oorzaak is onbekend.

Het totaal aantal gevangen/geringde zwaluwen bedraagt: volgroeid 48, nestjongen 165 en terugvangsten 40, maakt een totaal van 253 vogels.

Ondanks dat we regelmatig op pad gingen, hebben we toch niet alle pullen kunnen ringen. Zie onderstaande tabel voor de inspanningen. Om dit te realiseren moet je één keer per week alle locaties bezoeken en dat lukt meestal niet.

Boerenzwaluw dagtotaal				
Datum	Volgroeid	Pullen	Terug	Totaal
8-mei	11		7	18
15-mei	1		2	3
23-mei		14		14
24-mei	3		3	6
31-mei		3		3
14-jun		7		7
16-jun		51		51
19-jun		14		14
27-jun		3		3
4-jul		4		4
10-jul	22	5	15	42
11-jul	6		4	10
25-jul		29		29
7-aug		18		18
18-aug		14		14
22-aug	2	3		5
25-aug	3		9	12

Enkele bijzonderheden

Op 7 augustus vonden we een dood vrouwtje op het nest met drie levende jongen. Deze jongen werden gevoerd door de man en ze zijn later uitgevlogen.

Paardenharen zijn gewild bij het maken van een nest maar zijn niet ongevaarlijk.

Een jong had zich eraan opgehangen en het niet overleefd.

Een jong, geplaatst in een ander nest met pullen van ongeveer dezelfde leeftijd gaf geen problemen. Het jong werd gelijk geaccepteerd.

Ook de jongen verplaatsen naar een leeg nest in de directe omgeving gaf geen problemen.

We vingen dit jaar drie in België geringde Boerenzwaluwen waarvan twee op één locatie.

Een nest vol (foto: Ad Kooij)

Terugvangsten

Van de terugvangsten zijn er 6 die we dit jaar op locatie geringd hebben.

Verder een eenmalige vangst van 8 vogels van vorige jaren, 8 vogels uit de vorige jaren vingen we tweemaal terug en 2 vogels vingen we drie keer terug.

Aantal unieke terugvangsten van 2022 of eerder, dus 19 en 3 Belgische vogels.

De teruggevangen vogels zijn, op twee na, allen op dezelfde plaats geringd als teruggevangen.

De twee opvallende uitzonderingen zijn: een vogel die geringd is aan de Schoonenburgweg in Nieuw Lekkerland en weer teruggevangen is aan de Heiweg in Oud Alblas en een vogel die het tegenovergestelde deed.

Rest nog een ieder te bedanken die op wat voor manier dan ook geholpen heeft om deze gegevens te verzamelen.

Boerenzwaluw

Telling van de nestkasten in het Alblassterbos 2023

Tekst en foto's Jan Schoonderwoerd

In het broedseizoen 2023 zijn in het Stambos en rond het Streeknatuurcentrum (SNC) 60 kasten gecontroleerd, 32 in het Stambos en 28 rond het SNC.

De bezetting van de kasten was wat lager dan vorig jaar, in het Stambos zakte het naar 50 procent (was 63 procent), er hangen echter wel 8 kasten meer. Rond het SNC zakte dat van 76 naar 61 procent.

Door het natte en koude weer in het begin van het broedseizoen mislukte een paar nesten, jongen van een paar dagen oud lagen dood in het nest.

De gemiddelde eerste eilegdatum (14 april) is ruim een week later dan vorig jaar.

Rond het SNC werden 8 kasten bezet door Koolmezen, vervolgens kwamen niet voor. Bij één nest lagen de 4 dagen oude jongen dood in het nest, één legsel werd in de eifase verlaten en één nest werd door een onbekende predator leeggeroofd.

Het gelegde aantal eieren kwam op 53 dat 48 jongen opleverde waarvan 34 uitvlogen en 12 een ringetje meekregen.

Opgeteld komt het tot de helft of nog minder dan het vorige seizoen.

In 5 kasten broedden Pimpelmezen.

Ze produceerden 43 eieren, waaruit 42 jongen voortkwamen, die allen uitvlogen.

Een Kauw broedde weer in een bosuilenkast.

Er werden 5 eieren gelegd en dat bracht ook 5 jongen voort en alle 5 vlogen ze geringd uit.

Een muis had zich in een boomkruiperkast gevestigd.

De soort bleef onbekend want zodra je het deksel oplichtte, was hij door de achteruitgang verdwenen.

De 2 zwaluwkasten aan het gebouw werden weer bezet door Spreeuwen.

We zijn er dit keer niet bij geklommen, maar het was duidelijk dat ze bezet waren, gezien datgene wat onder de kast lag.

Van de 32 kasten in het Stambos waren er 16 bezet.

In 9 hiervan waren Koolmezen ingetrokken, de hoeveelheid eieren kwam op 69 en dit leverde 63 jongen op die ook alle 63 uitvlogen, maar slechts 13 met ring.

Koolmees op het nest

Koolmeeseieren

3 kasten werden door Pimpelmezen bewoond. Gezamenlijk kwamen ze op 25 eieren en dat leverde 20 jongen op. Slechts 14 hiervan vlogen uit, waarvan 6 werden geringd. In één van de kasten lagen 6 jongen van ± 4 dagen oud dood in het nest.

Evenals vorig jaar broedde succesvol in dezelfde kast opnieuw een Boomklever. En ook zoals vorig jaar weer met 9 eieren, 9 jongen en 9 zijn geringd uitgevlogen.

In een kerkuilkast was een broedgeval van een Kauw. 17 april lagen er 4 eieren, Vier weken later nog diezelfde eieren maar wel koud, verlaten dus.

In een andere nabije kerkuilkast, werd op 7 februari 1 ei van een Bosuil aangetroffen, 7 april lagen er 4 koude eieren, die na controle onbevruucht bleken te zijn, en vervolgens zijn verwijderd.

In diezelfde kast broedde weken later een Holenduif op 2 eieren, die ook beiden geringd uitvlogen.

In een bosuilkast deed een Holenduif een poging maar verder dan 1 ei kwam het niet, na drie weken nog altijd dat ene koude ei. Mislukt dus.

Het aantal legsels komt voor beide locaties op 34, het totaal aantal eieren komt op 222.

Het aantal jongen komt op 188 waarvan 176 uitvlogen en 60 zijn geringd.

Torenvalken (foto: Hans Kleiweg)

Straatwolfsmelk en Tuinwolfsmelk

Tekst, foto's en tekeningen Bram van Vliet

Waar moet je ze zoeken? Dat is nogal duidelijk, de één op straat en de ander in de tuin. Niet altijd kloppen de namen van planten, maar in dit geval wel. Straatwolfsmelk groeit in de voegen van tegels en straatstenen en ook in het grint. Tuinwolfsmelk in tuinen, gemeentelantsoenen, plekken waar regelmatig de grond geroerd wordt. De meeste waarnemingen worden dan ook gedaan in de bebouwde kom. Vooral aan de rand van de Alblasserwaard, van Alblasserdam tot Gorinchem.

Straatwolfsmelk is aanzienlijk zeldzamer dan Tuinwolfsmelk en is in 24 kilometerhokken gevonden. Hij komt uit Noord-Amerika en is in Nederland voor het eerst gevonden in 1997. De eerste waarneming in de Alblasserwaard dateert uit 2013. Misschien groeide hij hier al eerder, maar het is een heel onopvallend plantje dat je heel gemakkelijk over het hoofd ziet.

Straatwolfsmelk

Straatwolfsmelk detail

De bloemen van alle Wolfsmelken zijn nogal ingewikkeld. Bij bijvoorbeeld een Tulp is het eenvoudig: één stamper met zes meeldraden er omheen.

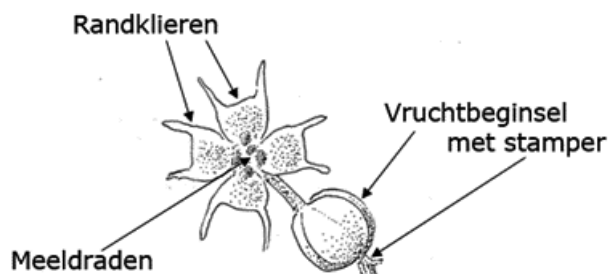

Wolfsmelkbloemen

Wil je een bloem van Straatwolfsmelk bekijken dan is een loep of vergrootglas bijna onmisbaar. Ze zijn verrassend mooi. Van links naar rechts: het complete bloemetje, het behaarde vruchtbeginsel, het bloemetje van opzij en het blad. Het blad heeft twee ongelijke helften en er zit meestal een zwart vlekje op.

Misschien denk je: hoe kan ik de Straatwolfsmelk ooit vinden. Onopvallend, zeldzaam en bovendien afwezig in de winter. Daarom is het gemakkelijker om naar de bloemen van de Tuinwolfsmelk te kijken. Hij is algemeen, groeit op allerlei plaatsen waar in de grond gerommeld wordt. Bovendien bloeit de Tuinwolfsmelk, zolang het niet vriest of er sneeuw ligt, de hele winter door. Hieronder zijn de onderdelen van de bloemen van Tuinwolfsmelk wat beter te zien.

Ter verduidelijking een tekening:

In het centrum zijn een aantal meeldraden, eromheen vier randklieren die de nectar afscheiden, op de klieren zitten een soort hoorntjes. Eraan bungelt een bolletje, het vruchtbeginsel met een stamper. In het vruchtbeginsel ontwikkelen zich de zaden.

Naast de hier besproken Wolfsmelken zijn er nog enkele andere soorten Wolfsmelk in de Waard te vinden.

De meeste kans maak je op Kroontjeskruid, die op dezelfde plaatsen groeit als Tuinwolfsmelk. Langs de rivieren groeit regelmatig de Heksenmelk. Er zijn nog meer soorten, maar die zijn in de Alblasserwaard zeer zeldzaam.

Tot slot de naam Wolfsmelk: op internet vond ik de volgende verklaring:

'De naam Wolfsmelk heeft te maken met het giftige melksap dat vrijkomt als men de stengels doorbreekt. Het sap heeft een bijtend en branderig (met name voor huid en ogen) effect en de wolf (in de betekenis van de duivel) werd gezien als de veroorzaker.'

Pimpelmees (foto: Rick Dekker)

VISSER
HOVENIERS
BETRIJFVERBOD - BEWILT - ONTSTROMEN

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

landwinkel
De Fruitheerlijkheid

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56 Papendrecht tel. 078-6440599 openingstijden ma. t/m do. 13.30 uur-17.30 uur vrijdag 8.30 uur-20.00 uur zaterdag 8.00 uur-17.00 uur	FRUIT veel fruit uit eigen boomgaard AARDAPPELEN EN GROENTEN ook biologische groenten GESCHENKPAKKETTEN STREEKPRODUCTEN 'Heerlijkheid van Papendrecht' Jam, sap, saus van fruit uit eigen boomgaard
--	--

www.fruitheerlijkheid.nl

**BRUILOFTEN
VERGADERINGEN
EVENEMENTEN**

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

VERZEKERD VAN DYNAMIEK

Iedere dag staat in het teken van waardevolle dingen
doen voor onze klanten. Simpelweg echt relevant willen zijn,
vanuit passie en talent voor ons vak, dat is L&B.

www.lb.nl

Solide en gedegen

aanpakken en uitvoeren van:

- het bouw- en woonrijp maken van (bedrijfs)terreinen
- grond-, straat- en rioleringswerken
- groen- en bodemsaneringswerken
- alle voorkomende sloopwerken

**GS DE GROOT & SCHAGEN
AANNEMINGSBEDRIJF B.V.**

Lelystraat 101 3364 AH Sliedrecht
T (0184) 41 62 33 F (0184) 41 88 79 www.degrootschagen.nl

**Zand, grind of
grond nodig?**

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u
aan het juiste adres voor levering
van zand, grind, mijnsteen en
tuingrond. Voor verhardingen
leveren wij diverse soorten
granulaat. Ook kunt u bij ons
uw grond, puin- en tuinafval
inleveren. Bestellen via de website
en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

NVWA AL 54 JAAR BEHARTIGER VAN DE NATUUR IN DE ALBLASSERWAARD

Dit magazine is gedrukt op papier dat op verantwoorde manier voor mens en milieu is geproduceerd.

